

פחד דוד

י"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלוב"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוב"ן רבי חיים פינטו זיע"א

שיחה שבועית לפרשת השבוע מאת מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

משכיל לדוד

הפקת לקחים בכל נסיון

וישוב בתשובה שלימה על מעשיו הרעים. וכשם שהקב"ה נוהג עימנו בתמימות כנאמר "הצור תמים פעלו", כמו כן עלינו להתנהג עם הקב"ה ביושר ובתמימות, וזאת כדברי האמור (דברים יח, יג) 'תמים תהיה עם ה' אלוך'. ולמעשה בזה מצינו את גדלות האבות שהתהלכו לפני ה' בתמימות והצדיקו עליהם את הדין באהבה מבלי לשאול שאלות ולהקשות קושיות. מצינו באברהם אבינו שהלך לעקוד את בנו יחידו יצחק מתוך תמימות גדולה מבלי לעורר ולשאול, על אף שהקב"ה כבר אמר לו (בראשית כא, יב) 'כי יצחק יקרא לך זרע'. כמו כן בכל שאר הניסיונות שהביא עליו ה' יתברך, אברהם אבינו קיבלם בהכנעה גמורה מתוך אמונה שלימה שאם הקב"ה הביא עליו את זה הניסיון, משמע שיש בכוחו לעמוד בו בגבורה מבלי לשאול שאלות.

והנה אברהם אבינו בתחילת דרכו חקר וחיפש אחר מנהיג העולם ולא נח ולא שקט עד אשר מצא מענה לכל שאלותיו. ולאחר שגילה שהקב"ה הינו מנהיג העולם ואין בלתו, הוא גזר על עצמו שתיקה והתהלך עם הקב"ה בתמימות. כן מצינו בדוד המלך שכתב בתהלים (ה, ד) 'כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך ירח וכוכבים אשר כוננת'. וביאורם של מילים, שדוד נתכוון לומר לנו שדי לו להביט במעשה הבריאה בירח ובכוכבים, כדי להגיע למסקנה הברורה שה' הוא האלוקים והבריאה היא מעשה אצבעותיו. וכיון שכך, מה לו לבוא ולשאול שאלות על הנהגתו של עולם, שעה שידוע הוא שהקב"ה ברא את עולמו, והוא יודע היטב כיצד לנהל ולהנהיג את בריאתו.

בקבלות קהל שאני עורך לעיתים תכופות במקומות שונים בעולם, באים לפני רבבות אנשים השופכים את מר ליבם על כל הצרות הפוקדות אותם. ולא פעם אני שומע אותם טוענים ומלינים - 'מדוע הקב"ה עשה עימי כך וכך'. וכשאני שומע את הטרוניה בקולם, אני אומר להם שבמקום לשאול שאלות, יש להם לערוך חקר בעצמם מה יש להם לתקן ולהתקדם כדי לעורר עליהם את מידת הרחמים ולהסיר את מידת הדין. וברי הוא שאם צרה מתרגשת על האדם, משמע שיש לו לפשפש במעשיו ולראות מה דורש תיקון, שיפור והתקדמות. ואכן יש מקרים בהם הקב"ה מלקה את הצדיק או נוטל את נשמתו, לא משום שיש בו פגם או מום, אלא מפני שבתוקף דרגתו ומעלתו הוא משמש כקרנן ציבור לכפר על עוונות הדור. וכאשר עם ישראל רואים שהקב"ה נוטל מהם את עטרת ראשם בטרם עת, יש להם לבדוק ולהתעורר בעצמם משום מה באה עליהם הרעה הזאת ומה יש להם לתקן. אם כן, טוב לו לאדם שישאל את עצמו מדוע באה עליו הצרה - לא מתוך טרוניה וטענה, אלא רק כאמצעי וכעזר לשוב בתשובה שלימה. וקודם שישאל עצמו את זו השאלה, יידע בידיעה ברורה שאם הקב"ה הלך אתו, משמע שהיה ראוי וזקוק לכך, ורק לאחר מכן יעמיק חקר לבדוק מהי העבודה הנדרשת ממנו עתה.

"הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט א-ל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא." (דברים לב, ד)

הנה עם ישראל עובר רגעים קשים וכואבים, כאשר אויבים מבית ומוחץ מאיימים להורגו ולכלותו. ויש לנו לדעת שאם מתרגשות עלינו פורענויות, משמע שהקב"ה רוצה לעוררו לתשובה אליו. וכתוב בתורה "הצור תמים פעלו", וביאורם של דברים שהקב"ה מתנהג עם בראיו בתמימות, מידה כנגד מידה, אם הם הולכים בדרך הישר - הוא משפיע עליהם טובה וברכה, אך אם חלילה ממרים הם את רצונו - אזי מידת הדין מתעוררת עליהם על מנת שישובו אל ה' אלוהיהם.

כן כתוב בפסוק "כי כל דרכיו משפט א-ל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא". והביאור בזה שמשפטו של הבורא ברוך הוא הינו משפט אמת ולפיכך כשהוא משלם שטר או חלילה נפרע מבניו, הכל נעשה בהתאם למעשים. לעיתים רואים אנו אנשים צדיקים שכל ימיהם צער ומכאוב, ולעומתם אנשים רשעים שדרכם צלחה, וכיצד יתכן להסביר הדבר?

מבאר רש"י שהקב"ה נאמן לשלם את צדקת הצדיקים לעולם הבא, ואף על פי שמאחר את תגמולם, סופו לאמן ולאמת את דבריו. ובהיות שהקב"ה חפץ שהצדיקים יירשו את שכרם לעולם הבא שהוא עולם השכר הגדול והאמיתי, על כן הוא מונע מהם חיי אושר ותענוג בעולם הזה, על מנת שבהגיעם לעולם האמת יזכו להיכנס בשערי גן עדן וליהנות מזיו השכינה.

כמו כן ידוע שהקב"ה נאמן לשלם שטר לכל המיישרים דרכיהם לפניו, ובאם הרשע עשה פעם מעשה טוב, הקב"ה משלם את צדקתו בעולם הזה, כדי שיבוא על עונשו בעולם הבא על המעשים הרעים שעשה. ואנו בראייתנו הצרה והרגעית איננו יכולים לתפוס ולהבין את אותם חשבונות שמים, אך מתוך שאמונים אנו שהקב"ה הינו צור תמים פעלו וכל דרכיו משפט ללא עוול כלל, על כן יש לנו להצדיק את הדין באהבה ולחזק בקרבנו את הידיעה שכל מה שהקב"ה עושה הינו אמת וישר.

ואם הקב"ה מכה את בניו, הרי ברור ומובן שיש לכך סיבה מוצדקת. ואם באה רעה על האדם, האשמה רובצת עליו, היות והוא במעשיו הרעים סובב לפתחו את הרעה הזאת. כן ידוע מאמר חז"ל (יבמות סג, א) שכל הפורענויות המתרגשות בעולם אף בקרב אומות העולם, הן כדי לעורר את עם ישראל. וכיון שהקב"ה אוהב את בניו בני העם הנבחר, על כן הינו שולח להם אותות התעוררות בכך שמכה את הגויים, וזאת כדי שניקה מוסר השכל ונתעורר לתשובה. ובזמן שהקב"ה רואה שאין בכוח איתותיו לעורר את בני ישראל לתשובה, הוא מקרב את הפורענות עליהם ומביא את המכה על בשרם ממש. וזהו כגון המצורע, שבתחילה הנגעים מופיעים בקורות ביתו, ואם לא התעורר לתשובה הם מופיעים בכליו ובבגדיו, ואם גם בזה לא שב בתשובה, לקב"ה אין ברירה אלא להביא את הנגעים על בשרו ממש, מתוך תקווה שהפעם הוא יתעורר

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

הדלקת נרות 17:55 | 18:10 | 18:01 | 18:13

מוצאי שבת 19:06 | 19:08 | 19:07 | 19:09

רבינו תם 19:47 | 19:44 | 19:45 | 19:47

הילולא דצדיקיא

- ג - רבי שמעון נתן נטע בידרמן האדמו"ר מלעלוב
- ד - רבי ישראל יעקב בורלא
- ה - רבי נפתלי כ"ץ מלובלין
- ו - רבי יעקב יוסף הרופא מח"ס "שמן הטוב"
- ז - רבי יעקב ענתבי
- ח - רבי שלמה בכור חוצין
- ט - הגרי"ז סולוביצ'יק מבריסק
- י - רבי יהודה הלוי אשלג בעל "הסולם"

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל
ישלח הודעה: p@hpinto.org.il

במה מפטירין

הפטרת השבוע:

"שובה ישראל". (הושע יד. מיכה ז)

הקשר לשבת: הפטרה זו מפטירין בשבת שבין ראש השנה ליום כפור, כיון שמדובר בה על ענין התשובה, וימים אלו הם ימי תשובה.

"שובה ישראל עד ה' א-להיך". (הושע יד. ב)

אמר רבי לוי: גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד שנאמר: "שובה ישראל עד ה' א-להיך" (יומא פו).

לכאורה קשה מדוע לא הביאו בתלמוד פסוק מן התורה: "ושבת עד ה' א-להיך" (דברים ל, ב). וכתב הרמב"ן שזוהי מצות עשה של תשובה.

וביאר מרן הראש"ל הגר"ע יוסף זצ"ל שרצו חז"ל לחדש לנו, שאפילו בתשובה מיראה די להגיע לכסא הכבוד. שכך כתוב בהמשך: "כי שכלת בעוונך". והרי 'עוון' הוא מזיד, ואיך קוראים לו 'מכשול'? אלא לומר לנו שתשובה מיראה מהפכת זדונות לשגגות, ואף על פי כן מגעת עד כסא הכבוד. אבל בפסוק של "ושבת עד ה' א-לקיך", יש לומר שמדבר בתשובה מאהבה, ולכן לא הביאו פסוק זה.

ובתשובה מאהבה שעושה מעבירות זכויות, גם בחייבי כריתות ומיתות בית דין אין צריך יסורים, וכמו שכתב מרן החיד"א והובא בספר "בני יששכר". וזהו שאמר: "מחיתי כעב פשעיך וכענן חטאתיך", שבפשעיה נשאר רושם בתשובה מיראה שזדונות נעשו שגגות, וכמו "העב" הזה שנשאר ממנו משהו. אבל "כענן חטאתיך" שנמחק לגמרי, ועל כל פנים "שובה אלי" בתשובה מאהבה למחות הפשע ולכלה החטא מכל וכל, "כי גאלתיך", ומתוך שמחת הגאולה ודאי תהיה התשובה מאהבה.

ואמר כאן: "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'", ומפורש בספרי בפסוק "יערוף כמטר לקחי", ש'דברים' אלו הם תורה, כי באמצעות התורה מגיע לתשובה מאהבה, ולכן כתב רבינו יונה בשערי תשובה, שגם עוונות חמורות מתכפרות לגמרי על ידי התורה.

(תורת הפרשה)

"ישבו יושבי בצלו יחיזו דגן ויפרחו כגפן זכרו כיון לבנון". (הושע יד. ח)

הדברים יובנו על פי מה שכתבו המפרשים על הפסוק: "ואוהב גר לתת לו לחם ושמלה", כי מאחר שבראש השנה היו מזונותיו קצובים תחת השר שלו, אם כן עתה שהתגייר באמצע השנה מהיכן הוא ניזון? וכבר תירצו המפרשים את התירוץ.

וזהו שאומר כאן הכתוב: "ישבו" - ישבו אותם גרים מהשר שלהם, "ישבי בצלו" - להיות בצל שדי. ולא תאמר שאם שבו באמצע השנה ימותו ברעב, אלא "יחיזו ויפרחו כגפן" - שהשם יתברך ישפיע להם שפע וברכה.

(תנופה חיים)

במסילה נעלה

אמונה

שהנה, יהודי נוסף זכה להכיר את בוראו ולשוב לחיק התורה והמצוות.

כאשר הייתי באנגליה אצל בעל הבית שלי אדון עבאדי ה"ן, בא לפני יהודי 'משכיל' וביקש ברכה לבנים זכרים.

"כיצד אוכל לברך אותך כשאינך מאמין בתורת משה?" שאלתי אותו, והמשכתי: "אני מוכן לברך אותך בזכות אבותי זיע"א בתנאי שתקבל על עצמך להניח תפילין ולשמור שבת". היהודי הסכים, ואני ברכתי אותו בכל לבי שיזכה לזרע חי וקיים.

היהודי יצא מחדרי ואחריו נכנסה אישה שסיפרה בצער רב שכבר שנים רבות היא מצפה לפרי בטן, ועד היום טרם נפקדה.

הרמתי ידי כלפי מעלה ואמרתי: "ריבוננו של עולם, יהי רצון מלפניך שבזכות היהודי שזה עתה קיבל על עצמו הנחת תפילין ושמירת שבת תזכה גם האישה הזו לבן זכר".

לאחר מכן נתתי בידה את הספר "זוכר הברית" להגאון הבן איש חי זיע"א, ובעוד הספר בידה אמרתי לה: "לשנה הבאה בעזרת ה' את יולדת בן זכר בזכות רבי חיים פינטו הקדוש זיע"א ובזכות הבן איש חי זיע"א. כשתבואי לבשר לי את הבשורות הטובות תחזירי לי את הספר שבידך".

לאחר שנה כשביקרתי שוב באנגליה נתבררתי בבשורות הטובות ששני היהודים שהיו אצלי שנה קודם לכן -המשכיל' לשעבר, והאישה העקרה - שניהם זכו להיפקד בבן זכר באותו שבוע וביקשו שאבוא לשמש כסנדק בבריתות המילה.

הרי לנו שעיקר ישועת ה' באה להם בזכות הסכמת היהודי לשוב בתשובה ובזכות קבלת עול מצוות. בזכות מעשיו הקב"ה שמע את תפילתי וזכויות הצדיקים הקדושים עמדו לשניהם שיזכו להוליד בנים.

על ידי החזרה בתשובה האדם מונע מעצמו ייסורים רבים ומכאובים, ומביא על עצמו רק שפע טובה וברכה. לפיכך לאחר שהיהודי זכה לשוב בתשובה - הוסרו מעליו הדינים הקשים ועוד זכה שגלגלו על ידו זכות, ובזכותו אישה נוספת נפקדה בבן זכר, זרע חי וקיים.

באחד הימים נפגשתי עם סוחר גדול מאמריקה שיש לו נכסים לרוב ורכושו רב ועצום. בפגישה עימו נדמנן לי להציץ לתוך יומן הפגישות שתוכננו לו לאותה שנה, שם הבחנתי שכל ימיו מוקדשים לענייני עבודתו: ימי חול, שבתות, חגים וזמנים. והפגישות שנקבעו לו היו עם שועי עולם, מלכים, נשיאים ואנשים רמי דרג ורמי מעלה מכל רחבי תבל.

תוך כדי דפדוף ביומן העמוס חלפתי עברתי על חודשי הקיץ אב ואולול, המשכתי לדפדף לראש השנה, עשרת ימי תשובה, ו...הגעתי ליום כיפור.

הקלה גדולה נכנסה ללבי: ברוך ה'! יום הכיפורים היה ריק ונקי מכל תכנון עסקי ומכל דבר שקשור לענייני הממון.

פניתי לאותו עשיר ואמרתי לו: "בכל זמנך ובכל ימין במשך השנה אתה משועבד לכסף ולמעמד שלך. אין לך יום ללא פגישה עסקית או חתימה על חוזה וכל הזמן אתה עסוק בהגדלת הממון הרב שיש לך. אבל למעשה, כתוצאה מהשעבוד הזה לעסקים - אתה מאבד את החופש שלך באותם ימים, ואתה נעשה עבד לרכושך הרב".

היהודי שתק ואני המשכתי:

אך ברוך ה' גיליתי ביומנך שיום אחד בשנה נשאר ריק מהעיסוק בכסף - יום הכיפורים! ביום זה אתה האדון על כסףך, יום זה מוקדש עבורך לצורך עצמך, והרי הוא 'שלך'.

דע לך שבידך להשיג ביום זה נכסים רבים מאד. נכסי רוח ונפש, זכויות עצומות שתעמודנה לרשותך, ותקבענה את גורלך למשך כל ימי חיך. כל זאת על ידי שתשמור על יום זה בכל מאודך, ותקפיד לקיימו כפי שאנו מצוים בתורתנו הקדושה".

מגלגלין זכות על ידי זכאי

לעיתים, כאשר אני שומע שיהודי זכה לשוב בתשובה שלימה בזכות הברכות שלי שנאמרות מעומק הלב בזכות אבותי הקדושים זיע"א - שמחה עצומה ממלאה את לבי

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

יש תשובה

מי ששמע לשון הרע והאמין לו ורוצה לעשות תשובה יסיר מלבו את הדברים ולא יאמין להם ויקבל על עצמו שלא להאמין ללשון הרע ויתודה על חטאו.

מן האוצר

מאוצרו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

להתבונן ולהכיר בחסדו של הבורא

"ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר". (דברים לב, יב)

רבינו ה"בן איש חי" זיע"א, מבאר באריכות שכוונת הפסוק על העתיד לבוא - זמן שבו מלכות ה' תמשול בכל, שאז ה' בדד ינחה את עולמו ולא יהיה עוד אל נכר בעולם. וכפי הידוע, לעתיד לבוא כל המציאות הקיימת כיום בעולם תשתנה לבלי היכר, וכל יושבי העולם כולו יראו עין בעין את הנהגת ה' הניסית, כאשר ה' יהיה למלך על כל הארץ וביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

ומבואר בכתובים שבימים אלו מלכות הרשעה מהרה תעקר, ובית המקדש השלישי ירד מן השמים בנוי ומוכן מבלי שעם ישראל יצטרכו לעמול עליו, ובזמן שביט מקדש ירד בתפארתו מן השמים, תתגלה מלכות ה' בכל הדרה, והכל יכירו בכך שהקב"ה מנחה לבדו את עולמו ואין עימו אל נכר. ובאותם ימים כל כך יתרבה הטוב והברכה בעולם עד שזאב ידור עם כבש ולא ילחמו איש באחיו, כפי הנאמר (ישעיה ב, ד) "לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה".

כמו כן מובא (עי' כתובות קיא): שהקב"ה יעניק ברכה מיוחדת ופלאית באדמה עד כדי כך שאדם יניח זרע באדמה ומיד היא תצמיח לו לחם המוכן לאכילה, אדם יניח זרע של פשתן באדמה ומיד היא תצמיח לו בגד המוכן ומזומן ללבישה. וכגון זה כאשר אדם יניח בזוית ביתו ענב אחד שהוא יהיה כתבית, מיד יקבל חבית מלאה יין משובח. ואלו ממש דברים מבהילים אשר מציאותם אינה מתקבלת על הדעת במצב ובמציאות בה אנו חיים כיום.

ונראה לומר שבכדי שהאדם אכן יאמין לכל הכתוב והאמור על אחרית הימים, עליו לחוש כבר מהיום את הנהגתו המיוחדת של ה' יתברך אשר מנחה ומקיים את העולם לבדו. ובזמן שהאדם יאמין וירגיש בכל ליבו שהקב"ה מקיים את עולמו לבד ללא כל תוספת של כוחות אחרים, אזי יקל עליו להאמין גם בכל המציאות הניסית והפלאית שתתרחש לעתיד לבוא, כאשר מלכותו של ה' יתברך תשלוט בכל והכל יראו שה' אחד ושמו אחד.

והנה היצר הרע בתחבולותיו ובערמומיותו מחפש בכל דרך לגרום לאדם לתפוס את החבל בשני קצותיו, בכך שאומר לו גם להאמין בה' וגם לרצות שאר דברים חומריים, אך יש לו לאדם לדעת שעליו להרגיל עצמו להאמין בה' לבדו כבר מעתה, בעודו נתון וקיים בעולם הזה, היות ולעתיד לבוא היצר הרע יאבד ויסתלק מן העולם, וכבר לא תהיה כל אפשרות לאדם לפסוח על שני הסעיפים. ואם אכן רצונו של האדם לזכות לראות עין בעין את מלכותו של ה' בעולם לעתיד לבוא, עליו לעמול לשם כך כבר מעתה, בעולם המעשה, וכך באמצעות התחברותו והתקשרותו לתורה, יזכה לבסוף להגיע אל המנוחה והנחלה שהם בבחינת האמור "ה' בדד ינחנו".

חיים בפרשה

ממשנתו של הקדוש רבינו חיים בן עטר זיע"א

"כשעירים עלי דשא וכרביבים עלי עשב". (לב, ב)

יתבאר על דרך אומנם בברייתא (מדרש משלי י); אמר רבי ישמעאל כשמעמידין את האדם בדין אם יש בידו מקרא שואלים ממנו למה לא שנה, ואם בידו משנה שואלים ממנו תלמוד וכן על זה הדרך. הנה מעומק דברי הברייתא מוכיחין הדברים שמי שיש בידו מקרא אין שואלין ממנו מעשה מרכבה, אלא מדרגה אחת כפי יכלתו יותר ממה שטרם שעליו היה לטרוח גדר למעלה מזה. והוא אומרו "כשעירים וגו' וכרביבים וגו'". פירוש כשיעור שימטיר ה' טיפין קטנים על הדשא - שהוא קטן, וכרביבים שהן טיפין גדולים ועבים - עלי עשב שהוא גדול, שיכול לסבול כדמיון זה מצות התורה כל אחד כפי כח שיכול להשיג. ויש בזה להקל ולהחמיר; להקל על מי שאינו יכול להשיג יותר, ולהחמיר על מי שיכול הרבה, ששואלין ממנו הכל ואפילו מעשה מרכבה.

מן המעיין

"הצור תמים פעלו". (לב, ד)

לדעת ה"שפתי כהן" - הצדיק עליו משה רבינו את הדין; כדי שלא יאמרו אחר כל הטורח שטרם עם ישראל ועלה למרום והביא להם התורה וקבע מדרש, והיה מלמדם ביום ובלילה - כמו שאמר (שמות יח, טז) "והודעתי את חוקי הא-להים ואת תורותי", על ידי תפילותיו ותחינותיו לא כלו בני ישראל, פינחס על ידי מעשה אחד שעשה נתן לו חיים ושלוש ונעשה מלאך ולא מת. ומשה ימות?

לזה כדי שלא יתחלל שם שמים על ידו הצדיק משה רבינו ע"ה את הדין בפני כל ישראל, כדי שלא ירהרו אחר מידותיו של הקב"ה, וכנגדו אמר "הצור תמים פעלו".

"שחת לו לא בניו מומם דור עקש ופתלתל". (לב, ה)

על הפסוק "ולא תשחית את פאת זקנך" (ויקרא יט, כז), כתב רבי אברהם אבן עזרא זצ"ל, כי לפיכך הגדירה התורה את גילוח הזקן והפאות כהשחתה. מפני שהזקן והפאות הם תפארת פניו של האדם, ואם הוא מגלחם הריהו משחית את פארו.

וכתב על כך בדרשות ה"חתם סופר", שמכאן נובע המנהג אצל עמים רבים, שהחשובים שבהם מגלחים את כל שערם בראש ובזקן, כי מתכוונים הם להוכיח על ידי כך את הכנעתם, שהרי השיער משווה יופי וזיו לפניו של האדם והוא עלול להביאו לידי גאווה, לכן מסלקים הם את היופי הזה.

לאמיתו של דבר הרי זו טעות גדולה. שאף שאין להתהדר לפני מלך, הרי אותו היופי אשר המלך עצמו העניק לאדם אסור להסירו, שכן אדרבה מעשה זה גורם עלבון למלך. בדומה לבן שזורק מעליו מלבוש נאה שהלבישו אביו, ועל ידי זה הוא מוכיח שאין אביו חשוב כלל בעיניו.

וזהו שאמר הכתוב "שחת לו" הללו שמשחיתים את פאת זקנם - "לא בניו", מוכיחים הם על ידי כן שאינם בניו של הקדוש ברוך הוא, כי היופי והפאר אשר העניק להם השם יתברך סבורים הם להדמות כאותם נכרים שחושבים שעל ידי זה יבואו לידי הכנעה ולא יבואו לידי גאווה הנחשבת למום.

ועל כן אומרת התורה מיד "מומם", כי עצם השחתת פאת הזקן הוא הוא מומם, בזה הופכים הם לבעל מום.

"כי מנגד תראה את הארץ". (לב, נב)

ידוע שמשנה רבינו ע"ה נקבר בחלקו של גד, כמבואר בברכתו של גד "כי שם חלקת מחוקק ספון" (דברים לג, כא).

ורמז נפלא מצא בזה רבינו יוסף חיים זיע"א בחיבורו "עוד יוסף חי"; אם תחלק תיבת 'מנגד' לשתיים, תוכל לקרוא 'מן גד'. ובהו יתפרש הפסוק "כי מן גד תראה את הארץ", מחלקו של גד ששם תקבר תוכל לראות את ארץ ישראל.

כיון שהבית התמלא במים".

וכאן הנהר גינאי עלה על גדותיו, ולא היה שייך ללכת לביהמ"ד. שאל אותו רבי פנחס; למה אתה מונע ממני ללכת לביהמ"ד? ובאמת באותה שעה הנהר נחלק בפניו ורבי פנחס בן יאיר חצה את הנהר.

תלמידיו שעמדו מעבר הנהר פנו לרבי פנחס ושאלו אותו האם גם הם יכולים לעבור, שהרי הוצרכו לנס כדי לעבור את הנהר. אמר להם; מי שיודע שלא ציער ולא פגע באף יהודי - יכול לעבור ולא ינזק, אבל אם פעם אחת ציער או שפגע ביהודי אין לו רשות לעבור!

רואים מכאן, שרבי פנחס לא אמר להם שמי שיודע שאף פעם לא עשה איזה עבירה אחרת שבין אדם למקום - הוא יכול לעבור, אלא רק מי שיודע בבירור שאף פעם לא ציער יהודי הוא יכול לעבור.

ורואים מכאן עוד דבר נוסף שרבי פנחס אמר להם, שמי מהם יכול לעבור? רק מי שלא פגע ביהודי מימיו, דהיינו שלא פגע באדם מעולם. אבל אם פגע, יתכן שאפילו אם ביקש ממנו מחילה, אז לא יועיל לו שיוכל לעבור את הנהר. וכמו שמצינו בחז"ל שהאדם נמצא במדרגה גבוהה וכשחטא ירד מדרגתו, ואפילו אם עשה תשובה בכל זאת כבר אינו יכול לחזור ולהיות באותה מדרגה גבוהה שהיה בה קודם.

ורואים מזה עד כמה חשוב הענין של בין אדם לחבירו.

והנה אם בן אדם ירצה להשתדל לשפר את המידות שלו, הלא הוא צריך לסייעתא דשמיא מיוחדת. ורואים שכלל ישראל למרות שהיו שרויים במ"ט שערי טומאה בכל זאת הם עלו לצד הקדושה. ומה שאצל אדם רגיל לא יוכל לתקן בכל ימי חייו הם עלו ותיקנו בכל יום מזה. ולמה? לפי שהקב"ה רצה שכלל ישראל יקבלו את התורה, ועל כן הם התרוממו למעלה מדרך הטבע עד שהגיעו למצב של "ויחן שם ישראל כנגד ההר כאיש אחד בלב אחד".

חמשה מיליון אנשים בלי שום חילוקי דעות, וכמו שכבר הקדמנו - א"כ טוב מאד אם ישתדלו לשפר את המדות.

התבונן הצייד גילה שלא נותר באשפתו אלא חץ אחד בלבד.

ואז נשמעה ז-ע-ק-ה; אריה בסביבה.

ליבו פעם בחזקה, אחז בידו את החץ, וידע עד כמה עליו להיזהר בו. ידע עד כמה חיי תלויים בחץ היחיד שנותר בידו!

בימים שעברו עלינו ימי האלול ויעשרת ימי תשובה - המשך המגיד - ירינו חץ ראשון, שני, שלישי... התפללנו, דבקנו ב"יודעי פגיעה" בסליחות ותחנונים, עתה לא נותר לנו אל חץ אחד. החץ האחרון: 'נעילה'...

פגיעה בזולת

בדברים שנשא המשגיח של ישיבת 'חברון' הגה"צ רבי יהודה לייב חסמן זצ"ל קודם תפילת 'נעילה', עמד על תפילת 'אבינו מלכנו'.

אנו מזכירים לפני כל בקשה ובקשה, את הצירוף 'אבינו מלכנו' וחולפים עליו בלא שימת לב.

מה המיוחד בשתי תארים אלו?

"יש מי שרוצה בטובתו של הזולת ומעוניין למלא את בקשתו, אך אינו יכול. לעומת זאת יש שיכול למלא את בקשת הזולת, אך אין ברצונו לעשות זאת".

לפיכך אנו אומרים להקדוש ברוך הוא:

אתה הרי 'אבינו' ורוצה בטובתינו, ואתה גם 'מלכנו' ויש בידך הכוח למלא בקשתינו. היות וכך, אנא; א-ב-ג-ד, מ-ל-כ-נ-ו: "החזירנו בתשובה שלמה לפניך". "שלח רפואה שלמה לחולי עמך". "קרע רוע גזר דיננו"...

והביא את המעשה בירושלמי במסכת דמאי, שרבי פנחס בין יאיר הלך לבית המדרש ללמוד בזמן שנהר גינאי עלה על גדותיו - כמו שמצוי בנהרות בחו"ל שבסוף החורף השלגים מפשירים והנהרות עולות על גדותיהן, והמצב מגיע עד כדי סכנת נפשות.

המשגיח הוסיף לספר:

"אני זוכר גם כאן בארץ ישראל כשהייתי גר בפתח תקוה בשנת תש"ו, היה כזה שיטפון שהרבה אנשים נותרו ללא קורת גג לישון,

הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל, ראש ישיבת 'פורת יוסף', היה נושא דברים בכל שנה קודם תפילת נעילה. במשך עשרות שנים היה בוחר בדבריו לשוב ולעורר ברגעים נעלים אלו את בני התורה שישגיחו שלא לשוח שום שיחה בטלה בעת הלימוד.

ובשיח שפתותיו המשיל על כך ראש הישיבה משל נפלא:

"אדם אחד זכה לארח בצל קורתו את המלך, וכמובן הכין עבורו מעדנים הראויים לעלות על שולחן מלכים. אלא מאי? פה ושם נתפזרו לו בתוך המאכלים גרגירי עפר ואבק - האם יקבל המלך מידו את המעדנים בצורה כזאת? ודאי שלא".

"ובכן, אדם מישראל כשעוסק בתורה הוא מגיש כביכול מטעמים לאביו שבשמים. אך כשהוא מערב בלימודו דיבורים בטלים, כמוהו כזורה חול ולכלוך במעדני המלך. כיצד, אפוא יקווה שלימוד התורה שלו יתקבל לרצון קמי קודשא בריך הוא?!"

במשפט נוקב זה סיים הרב צדקה את דבריו, ופנה לתחילתה של תפילת הנעילה.

נעילה - החץ האחרון

על כוחה של תפילת 'נעילה' נשא את משלו המגיד מדובנא זצ"ל וכה אמר:

מעשה בצייד אחד שתעה בנבכי היער. הוא פילס את דרכו בחרדה, כשקשתו נכונה בידו, לקדם פני הרעה.

פתאום שמע משהו מתנועע בין העצים. מי יודע מה זה? אולי אריה! אולי נמר! שיגר לעברו חץ, אך העצם שבו ירה לא נע ולא זע. ירה, שב וירה, אך הלה נותר עומד על עמדו. התקרב הצייד ונוכח לדעת שחשש לשווא אין זה אלא 'שיח יבש'.

המשך בדרכו ושוב הבחין בדבר מה. אולי נמר! ירה חץ, ושוב ירה, התקרב, היה זה סלע.